

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра періодичної преси та медіаредагування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ Майя НІКОЛАЄВА

«_____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВК 13: Розслідувальна журналістика»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 06 Журналістика

Спеціальність: 061 Журналістика
(код і назва спеціальності (тей))

Освітньо-професійна програма: Журналістика
(назва ОПП/ОНП)

ОНУ
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «ВК 13: Розслідувальна журналістика».
– Одеса: ОНУ, 2024. 17 с.

Розробник: старший викладач Василь МИЛОСЕРДНИЙ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри періодичної преси
та медіаредагування

Протокол № «__» від «__» _____ 2024 р.

В.о. завідувача кафедри _____ (Валентина МУСІЙ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з гарантом ОПП «Журналістика»

(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету журналістики,
реклами та видавничої справи

Протокол № «__» від «__» _____ 2024 р.

Голова НМК _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри періодичної преси
та медіаредагування

Протокол № «__» від «__» _____ 2024 р.

Завідувач кафедри _____
(_____) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри періодичної преси
та медіаредагування

Протокол № __ від «__» _____ 2024 р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3/0 годин 90/0 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>06 Журналістика</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>061 Журналістика</u> (код і назва) Спеціалізації: (назва) Рівень вищої освіти: <i>перший</i> (бакалаврський)	<i>Дисципліна вільного вибору</i>	
		Рік підготовки:	
		4-й	
		Семестр	
		7-й	
		Лекції	
		8 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		54 год.	год.
		Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією, теорією та технологією проведення журналістського розслідування як синтетичного жанру журналістики; розкриття особливостей та специфіки жанру журналістського розслідування; навчити студентів комплексній методології проведення журналістських розслідувань – від вибору теми і збору інформації до аналізу та створення журналістського твору; ознайомлення студентів з основними принципами та методами забезпечення особистої, інформаційної, майнової та юридичної безпеки журналіста-розслідувача.

Завдання навчальної дисципліни: формування уявлення про журналістське розслідування, його різновиди, правове та етичне підґрунтя, роль у житті суспільства; формування знань про історію виникнення та розвиток жанру журналістського розслідування в українських та зарубіжних медіа; опанування здобувачами методів журналістського розслідування, його видів та етапів проведення; усвідомлення правових та етичних аспектів проведення журналістського розслідування; набуття практичних навичок у розробці теми розслідування та створенні якісного журналістського твору.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

а) **загальних — ЗК:**

ЗК 01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

б) **спеціальних (фахових, предметних) — СК:**

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК 03. Здатність створювати медіапродукт

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР 01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР 02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР 04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР 05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

ПР 14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- предмет розслідування в журналістиці, його види й особливості;
- особливості організації й основні етапи проведення журналістських розслідувань;
- основні методи пізнання дійсності, якими користується журналіст у процесі проведення розслідувань;
- техніку роботи з джерелами інформації та верифікацію даних;
- типи розслідувань, які практикують у сучасних медіа;
- принципи створення тексту журналістського розслідування;
- найважливіші правові, адміністративні, професійні перепони, що виникають перед журналістом, який проводить розслідування;
- етичні вимоги до проведення журналістських розслідувань;
- основні вимоги до дотримання безпеки журналістів-розслідувачів.

Вміти:

- вільно оперувати термінологією, історичними фактами та прикладами, що стосуються журналістського розслідування;
- ефективно визначати теми для розслідувань, враховуючи їхню релевантність та соціальну значущість;
- організовувати і проводити пошук та збір інформації, аналізувати та обробляти зібрані дані, використовуючи журналістські методи та інструменти;
- верифікувати інформацію та достовірність джерел для забезпечення точності та об'єктивності медіапродукту;
- написати якісний, доступний і переконливий текст розслідування;

- дотримуватися морально-етичних норм журналістики під час роботи над журналістським розслідуванням;
- забезпечувати особисту, інформаційну, майнову та юридичну безпеку.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Журналістське розслідування як жанр і метод

Тема 1. Мета, предмет і тематика журналістських розслідувань

Поняття журналістського розслідування. Історія розвитку та особливості жанру журналістського розслідування. Тематика та особливості проведення журналістських розслідувань в Україні. Розслідувальна журналістика за кордоном. Joint Investigation: транскордонні розслідування.

Тема 2. Правові засади та безпека роботи журналіста-розслідувача

Юридична основа роботи журналіста-розслідувача. Перешкоди в розслідувальній діяльності журналіста. Правові та етичні обмеження розслідувальної діяльності. Безпека журналістського розслідування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Технологія проведення журналістського розслідування

Тема 3. Організація, етапи та методи журналістського розслідування

Схема журналістського розслідування в теорії і на практиці. Основні етапи журналістського розслідування. Пошук теми, оцінка попередньої інформації, побудова гіпотези, складання плану. Джерела інформації. Збір і перевірка інформації, аналіз зібраних даних, підготовка до оприлюднення результатів розслідування, відстеження реакції на публікацію. Технологія використання нових медіа в журналістському розслідуванні. Журналістське розслідування в умовах воєнного часу.

Тема 4. Створення тексту журналістського розслідування

Особливості композиції журналістського розслідування. Розслідування навколо події. Розслідування навколо пригод. Розслідування журнального типу. Дослідницькі розслідування. Розслідування-портрет. Розслідування-репортаж. Розслідування-документ або есе.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Журналістське розслідування як жанр і метод										
Тема 1. Мета, предмет і тематика журналістських розслідувань.	12	2	2		8					
Тема 2. Правові засади та безпека роботи журналіста-розслідувача.	16	2	4		10					
Разом за зм. модулем 1	28	4	6		18					
Змістовий модуль 2. Технологія проведення журналістського розслідування										
Тема 3. Організація, етапи та методи журналістського розслідування.	32	2	12		18					
Тема 4. Створення тексту журналістського розслідування.	30	2	10		18					
Разом за зм. модулем 2	62	4	22		36					
Усього годин	90	8	28		54					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин <i>очна / заочна</i>
1	Тема 1. Мета, предмет і тематика журналістських розслідувань. Огляд українських медіа, присвячених розслідуванням. Аналіз практики проведення розслідувальної журналістики за кордоном. Joint Investigation: транскордонні розслідування (на прикладі співпраці Радіо «Свобода» і медіагрупи RISE Moldova).	2/0 год.
2	Тема 2. Правові засади та безпека роботи журналіста-розслідувача. Аналіз прикладів практичного застосування законодавчої бази для одержання інформації. Інформаційні запити в органи державної влади та місцевого самоврядування. Аналіз порушень журналістської етики в публікаціях розслідувального характеру. Розгляд методів і засобів посилення особистої безпеки журналіста під час проведення розслідування.	2/0 год. 2/0 год.
3	Тема 3. Організація, етапи та методи журналістського розслідування. Розгляд інформаційних приводів для написання журналістського розслідування. Вибір теми для проведення власного журналістського розслідування. Підготовчий етап журналістського розслідування. Формулювання гіпотези та визначення джерел інформації. Складання плану журналістського розслідування. Розподіл завдань серед команди розслідувачів. Робота з відкритими та закритими джерелами інформації. Аналіз відкритих реєстрів та офіційних сайтів органів державної влади і місцевого самоврядування. Використання інструментів нових медіа в журналістських розслідуваннях. Методи спостереження. Власне відкрите спостереження. Приховане відсторонене і приховане включене спостереження. Аналіз прикладів застосування	2/0 год. 2/0 год. 2/0 год. 2/0 год. 2/0 год.

	методів спостереження в публікаціях українських і зарубіжних авторів. Метод інтерв'ю в журналістському розслідуванні. Підготовка і проведення генерального інтерв'ю. Аналіз та систематизація зібраної інформації. Верифікація даних. Юридична експертиза.	2/0 год.
4	Тема 4. Створення тексту журналістського розслідування. Композиція творів у жанрі журналістського розслідування Розгляд прикладів розслідування навколо події та пригод. Розгляд прикладів розслідування журнального типу. Розгляд прикладів розслідування-портрета. Розгляд прикладів розслідування-документа або есе. Презентація творів студентів, написаних у жанрі журналістського розслідування.	2/0 год. 2/0 год. 2/0 год. 2/0 год. 2/0 год.
Усього		28/0 год.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин оч./заоч.
1	Тема 1. Мета, предмет і тематика журналістських розслідувань. Підготовка до практичного заняття, опрацювання рекомендованої літератури. Ознайомитися з досвідом роботи відомих журналістів-розслідувачів (Г. Ллойд, С. Макклюр, Е. Лефевр, Р. Бейкер, Д. Пассос, Р. Уоррен, Ю. Стріндберг, Д. Уллмен). Переглянути відеоуроки.	8/0 год.
2	Тема 2. Правові засади та безпека роботи журналіста-розслідувача. Підготовка до практичного заняття, опрацювання рекомендованої літератури. Вивчення законодавчої бази (ст. 34 Конституції України, ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Закони України «Про інформацію», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про пресу», «Про інформаційні агентства»).	10/0 год.

	Проаналізувати журналістські розслідування, опубліковані в регіональних ЗМІ на предмет порушень журналістської етики. Переглянути відеоуроки.	
3	Тема 3. Організація, етапи та методи журналістського розслідування. Підготовка до практичного заняття, опрацювання рекомендованої літератури. Розглянути практику українських журналістів-розслідувачів і визначити найбільш поширені теми журналістських розслідувань в українській пресі. Аналіз джерел інформації журналістського розслідування в Україні за ступенем доступності та достовірності даних. Проаналізувати матеріали журналістських розслідувань проєкту «Слідство.Інфо». Визначити ключові етапи проведення власного журналістського розслідування, скласти план. Переглянути відеоуроки.	18/0 год.
4	Тема 4. Створення тексту журналістського розслідування. Підготовка до практичного заняття, опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка і написання власного журналістського розслідування на тему, вибрану на практичному занятті. Проаналізувати розслідування проєкту «Схеми: корупція в деталях». Визначити форми подачі матеріалів. Підготувати власний матеріал у жанрі журналістського розслідування. Підготувати презентації. Переглянути відеоуроки.	18/0 год.
Усього		54/0

9. Методи навчання

Словесні: проблемні лекції, пояснення.

Наочні: використання пояснювально-ілюстративного методу, візуалізація у вигляді інтерактивних презентацій, відеоуроки.

Практичні: практичні завдання, творчі завдання.

10. Форми контролю та методи оцінювання

(у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Методи поточного контролю: усне опитування, практичне завдання.

Методи періодичного контролю: усне опитування, творче завдання.
Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання результатів навчання. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій;	правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання

	самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного та періодичного контролю

1. Журналістське розслідування як жанр і метод журналістики.
2. Основні відмінності журналістського розслідування від інших жанрів.
3. Тема журналістського розслідування.
4. Типи журналістських розслідувань.
5. Особливості розслідувань для різних типів медіа.
6. Форми та методи, що застосовуються у підготовці журналістських розслідувань.
7. Схема журналістського розслідування.
8. Підготовчий етап журналістського розслідування.
9. Побудова гіпотези журналістського розслідування.

10. «Полювий» етап журналістського розслідування.
11. Генеральне інтерв'ю в журналістському розслідуванні.
12. Фактчекінг в журналістському розслідуванні.
13. Спостереження як один з важливих методів у проведенні журналістського розслідування.
14. Види спостереження.
15. Різновиди прихованого та відкритого спостереження.
16. Експерти в журналістському розслідуванні.
17. Законодавчі аспекти журналістського розслідування.
18. Прихована зйомка в журналістському розслідуванні.
19. Організаційна та бізнес-моделі розслідувальної журналістики.
20. Межа між приватним життям та суспільним значенням інформації у журналістському розслідуванні.
21. Джерела інформації в журналістському розслідуванні.
22. Використання спеціальних технічних засобів збору інформації з огляду на законодавчі норми.
23. Перешкоди діяльності журналіста.
24. Робота з людьми як джерелами інформації під час журналістського розслідування.
25. Візуалізація в журналістському розслідуванні.
26. Відкриті та закриті джерела інформації.
27. Верифікація офіційних джерел інформації.
28. Перевірка неофіційних джерел інформації.
29. Законодавчі норми, що гарантують захист джерел інформації.
30. Запит як елемент створення журналістського розслідування.
31. Інсайдерська інформація.
32. Правові основи застосування прихованих відео та фотозйомок.
33. Використання спеціальних технічних засобів збирання інформації: правова основа.
34. Соціальні мережі в журналістському розслідуванні.
35. Особливості візуалізації журналістського розслідування в друкованих, інтернет-виданнях та на телебаченні.
36. Документ як джерело інформації в журналістських розслідуваннях.
37. Особливості роботи з органами державної влади та політиками під час проведення журналістського розслідування
38. Специфіка роботи з правоохоронними органами.
39. Правові засади роботи журналіста-розслідувача.
40. Методи аналізу рішень органів влади.
41. Мультимедійні інструменти в журналістському розслідуванні.
42. Правила робота з анонімними джерелами інформації.
43. Правила співпраці з правоохоронними органами.
44. Етичні засади при написанні журналістського розслідування.
45. Композиція журналістського розслідування.

46. Використання елементів різних жанрів при підготовці журналістського розслідування
47. Особливості написання журналістського розслідування для газети
48. Особливості написання журналістського розслідування для інтернет-видання.
49. Специфіка роботи над кримінальним розслідуванням.
50. Правила поведінки журналіста під час збройного конфлікту.
51. Досьє як елемент журналістського розслідування.
52. Права та обов'язки журналістів при підготовці журналістського розслідування.
53. Історичні розслідування.
54. Портрет-розслідування.
55. Журналістське розслідування в політичній сфері.
56. Особливості антикорупційного розслідування.
57. Економічні розслідування.
58. Екологічні розслідування.
59. Розслідування воєнних злочинів.
60. Використання джерел та можливостей інтернету для поширення матеріалів розслідування

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль		Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	
30	70	100

Змістовий модуль №1		Змістовий модуль №2		
T1	T2	T3	T4	
10	20	45	25	100

Розподіл балів за заняттями, згідно з запланованими темами, здійснюється таким чином:

Змістовий модуль 1

T1 (лекції, усні відповіді за темами, 2 год — 5 балів, практичні, від 1 до 10 балів).

T2 (лекції, усні відповіді за темами, 2 год, — 5 балів, практичні, від 1 до 10 балів).

Змістовий модуль 2

T3 (лекції, усні відповіді за темами, 2 год — 5 балів, практичні від 1 до 10 балів).

T4 (лекції, усні відповіді за темами, 2 год, — 5 балів, практичні від 1 до 10 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «ВД 13: Розслідувальна журналістика».

14. Рекомендована література

Основна

1. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практ. посіб. Київ, 2016. 184 с.
2. Марчук А. Аналіз електронних декларацій: посібник для громадських активістів та журналістів. Київ: Антикорупційний штаб, 2017. 146 с.
3. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практ. посіб. Дніпро : ЛІРА, 2017. 134 с.
4. Онлайн-курс «Журналістські розслідування: основи» : [сайт]. URL: <https://video.detector.media/courses/zhurnalistski-rozsliduvannya-osnovy-i14>

5. Посібник з журналістських розслідувань : теорія та практика / [Бель Б., Бурмагін О., Патора Т. та ін.]. Київ, 2013. 190 с.
6. Посібник з розслідування воєнних злочинів. URL: https://gijn.org/wp-content/uploads/2023/11/Ukrainian-ebook-War-Crime-Guide_2024_18_03.pdf
7. Посібник журналіста з розслідування кіберзагроз. URL: <https://gijn.org/ua/resurs-ua/posibnik-zurnalista-z-rozsliduvanna-cifrovih-zagro-z/>
8. Посібник з верифікації. URL: <https://texty.org.ua/archive-books/55735/posibnyk-z-veryfikatsiyi-55735/>
9. Фолькер Л. Розслідування. Київ : Центр вільної преси, 2016. 135 с.

Додаткова

1. Бондаренко І. С. Журналістська етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 106 с.
2. Довідник безпеки журналістів. URL: <https://www.cje.org.ua/sites/default/files/library/Dovydnik-bezpeki-gurnalistiv.pdf>
3. Збірник документів «Безпека журналістів». URL: <https://rm.coe.int/16806b5970>
4. Посібник з безпеки журналістів. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168>
5. Посібник журналіста з розслідування організованої злочинності. URL: <https://gijn.org/ua/resurs-ua/posibnik-zurnalista-z-rozsliduvanna-organizovanoi-zlocinnosti/>
6. Розслідування про Росію та війну в Україні. URL: <https://gijn.org/ua/resurs-ua/rozsliduvannya-pro-rosiyu-vijnu-ukrayini/>
7. Розслідування воєнних злочинів: розшук воєнних злочинців. URL: <https://gijn.org/ua/resurs-ua/rozsliduvanna-voennih-zlociniv-rozsuk-voennih-zlociniv//>
8. Сімонс К., Хавів Р. Розслідування воєнних злочинів: що є законним під час війни? URL: <https://gijn.org/ua/resurs-ua/rozsliduvanna-voennih-zlociniv-so-e-zakonnim-pid-cas-vijni/>

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Комісія з журналістської етики : [сайт]. URL: <https://cje.org.ua/>
2. Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова : [сайт]. URL: <http://lib.onu.edu.ua/ua/elektronnaya-biblioteka>
3. Одеська національна наукова бібліотека: [сайт]. URL: <http://odnb.odessa.ua>

4. Офіційний вебсайт факультету журналістики, реклами та видавничої справи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
URL: <https://www.fj.onu.edu.ua>
5. Офіційний ютуб-канал факультету журналістики, реклами та видавничої справи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
URL: https://www.youtube.com/c/FJinform_Mechnikov
6. Офіційна сторінка на фейсбукі факультету журналістики, реклами та видавничої справи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
URL: https://www.facebook.com/JAPfaculty/?ref=pages_you_manage
7. Ресурсний центр для журналістів-розслідувачів : [сайт]. URL: <https://jcenter.com.ua/>
8. Фондація розслідувальної журналістики : [сайт]. URL: <http://fij.org>